

26. julij – dan esperanta, dan jezikovne pravičnosti

Zakaj dan esperanta? – Zakaj je ta zdaj pomemben za ves svet?

Informacije

ESPERANTO

Svetovni mednarodni jezik
za
dialog in mir

UNIVERSALA
ESPERANTO-ASOCIO
Svetovno esperantsko združenje
www.uea.org

26. julij - **DAN ESPERANTA** - dan jezikovne pravičnosti

26. julija 1887 je izšla prva knjiga o *mednarodnem jeziku esperantu*. Esperanto predlagamo za uporabo v odnosih med ljudmi različnih maternih jezikov, ki bi se tako pogovarjali nevtravno in jezikovno enakopravno, komuniciranje med njimi pa bi bilo *pravično*. Nihče se nima pravice počutiti višjega od drugega.

Mi, ki govorimo esperanto, predlagamo svetu, da 26. julij praznujemo kot dan jezikovne pravičnosti, pravičnih odnosov med kulturami, ljudstvi in etni nimi skupinami. Pravično komuniciranje je položaj, v katerem imajo vsi sogovorniki enake jezikovne možnosti izražanja. Jasno je, da, če imajo nekateri pravico govoriti v svojem maternem jeziku, drugi pa morajo uporabljati tuj materni jezik, potem te enakosti ni.

Z izbiro in postavitvijo enega ali nekaj jezikov nad druge se nakazuje večja pomembnost ali prevlada naravnih govorcev teh jezikov. Ta izbira postane sredstvo za izključevanje ljudi iz politike, izobraževanja, dostopa do poslovanja in mnogih drugih vidikov družbenega življenja. Krepi družbeno–gospodarske neenakosti med skupinami ljudi.

Obstajajo *jezikovne človekove pravice* in *človekove pravice z jezikovno vsebino*. Svoboda izražanja in pravica do uporabe maternega jezika sta neločljivi.

Izkušnje po svetu kažejo, da lahko večjezične politike na več načinov razširijo priložnosti za ljudi. To, kar enakostni svet potrebuje, je formula, ki jo sicer priporoča Unesco z javnim priznavanjem uporabe vseh jezikov: *maternega, državnega/regionalnega* in *mednarodnega*.

a) *Materni jezik*. Vsak želi in mora imeti možnost uporabljati svoj materni jezik, ko ta ni niti regionalni niti mednarodni jezik, v čim več položajih. Otroci imajo v osnovni šoli pravico do pouka v domačem jeziku.

b) *Državni/regionalni jezik*. Jezik lokalnega povezovanja olajšuje sporazumevanje med različnimi jezikovnimi skupinami – kot je na primer svahili v vzhodnoafriških državah, kjer se govori tudi veliko drugih jezikov.

c) *Mednarodni jezik*. V tej dobi enostavnega mednarodnega komuniciranja morajo imeti vsi ljudje pravico do *uporabe nevtralnega mednarodnega jezika*, ki postavlja ljudi na isto raven, ko gre za mednarodno komuniciranje in kulturno izmenjavo.

Vlade morajo priznati vse jezike, ki se uporabljajo, ter čim bolj olajšati njihovo poučevanje in uporabo v življenju. Obstaja veliko različic takih večjezičnih formul, ki so odvisne od države. Medtem ko je mogoče in celo zaželeno, da država ostane »nevtralna« glede narodnosti in vere, je to nemogoče glede jezikov. Prebivalci sveta in državljani posameznih držav potrebujejo skupen jezik za pospeševanje medsebojnega razumevanja in učinkovitega komuniciranja, hkrati pa imajo pravico do uporabe svojega maternega jezika.

Mednarodni jezik esperanto je nevtralno sredstvo, z uporabo katerega se uresničujejo jezikovne človekove pravice na mednarodni ravni in med narodi.

– “Od vseh načrtovanih jezikov na svetu je esperanto danes najbolj znan in se najbolj uporablja. Po mojem mnenju bo prinesel veliko prednosti, če ga bodo ljudje jemali resno. ... Esperanto potrebuje manj časa za učenje kot kateri koli drug 'naravni' jezik, ker je pravilen in logičen in nima izjem. Vendar pa lahko v esperantu rečeš, kar hočeš [...]“ – meni svetovno znana jezikoslovka [Dr. Tove Skutnabb-Kangas](#).

Poleg tega esperanto onemogoča nadvlado trenutnih velikih sil.

– “Krepitev pravic govorcev vseh jezikov je cilj, h kateremu esperanto pomembno prispeva.” – meni drug znani jezikoslovec [Dr. Robert Phillipson](#).

Čas je, da nehamo razmišljati na sedanji način, začeti moramo vzpostavljati razmere za enakost med vsemi narodi sveta.

ESPERANTO je sredstvo za dosego, za uresničitev pravičnega komuniciranja.

Ob DNEVU ESPERANTA, 26. julija 2022.

Iz esperanta prevedel: Janez Jug, Slovenija

Združenje za esperanto Slovenije
Slovenia Esperanto-Ligo
<https://esperanto.si/sl>

Večjezično spletišče za učenje mednarodnega jezika esperanta
lernu.net

Vnesi besedo ali frazo, k

Išči po: vseh slovarjih

Slovensko-esperantski slovar -

Slovensko-esperantski slovar
Slovena-esperanta vortaro
Termania

Universala Esperanto-Asocio

(en oficialaj rilatoj kun UN kaj Unesko)

UEA

www.uea.org

Lingvaj Rajtoj
jezikovne pravice
www.linguistic-rights.org

<http://www.linguistic-rights.org/esperanto-tago/esperanto-tago-2022.html>